

وضعیت بانک‌های اسلامی در جهان به تفکیک مناطق مختلف جغرافیایی

بانکداری اسلامی پس از بحران مالی در جهان با داشتن ویژگی‌هایی از جمله ممنوعیت انجام معاملات ربوی، تأکید بر قراردادهای واقعی، توزیع ریسک سرمایه‌گذاری، برقراری ارتباط میان عرضه پول و بخش واقعی اقتصاد و محدودیت فعالیت‌های سفته‌بازی در نظام بانکداری اسلامی به عنوان جایگزین مطمئن و خوبی برای بانکداری معمولی انتخاب شده‌است و تمایل به آن در کشورهای مختلف جهان از جمله اروپا، کانادا، انگلیس و آمریکا در حال افزایش است. در حال حاضر، تعداد بانک‌های اسلامی عامل در منطقه خلیج فارس به بیش از ۲۵ بانک می‌رسد که نزدیک به ۳۰۰ میلیارد دلار سرمایه بر اساس شریعت اسلامی در اختیار دارند. بر اساس آمارهای جدید، بانک‌ها و مؤسسات مالی اسلامی سالانه از رشد ۲۰ درصدی برخوردار هستند و ارزش کل دارایی‌های بانک‌های اسلامی از ۳۰۰ میلیون دلار در سال ۲۰۰۵ به ۸۸۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۱ افزایش داشته‌است. پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد صنعت تأمین مالی اسلامی در فاصله سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۵ رشدی ۲۰ درصدی در سال داشته و بهیک هزار میلیارد دلار خواهد رسید و از نظر بزرگی در جهان رشدی دو برابری خواهد داشت.

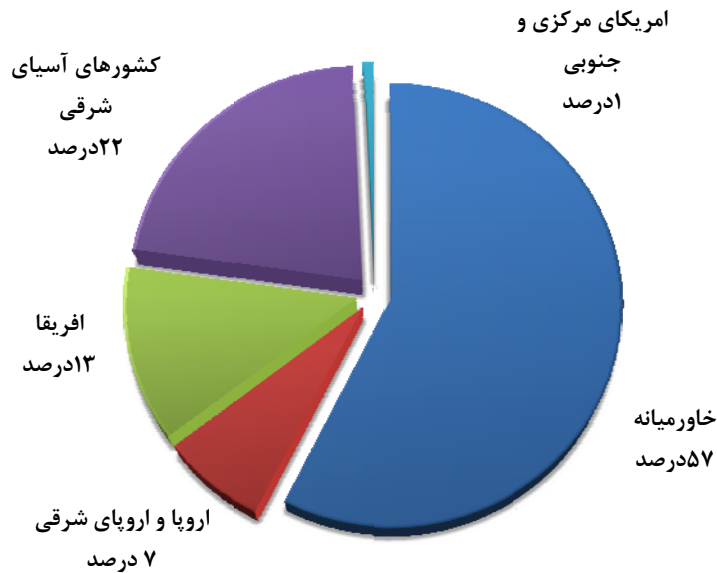
بر اساس آمار بدست آمده در سال ۲۰۱۱، ارزش کل دارایی‌های منطقه‌ای منطبق بر شریعت، حدود ۹۰۰ میلیارد دلار می‌باشد. این در حالی است که بر اساس طبقه بندی جغرافیایی، خاورمیانه (با ۸۱ بانک اسلامی)، کشورهای آسیای شرقی (با ۳۱ بانک اسلامی) و اروپا و اروپای شرقی (با ۱۰ بانک اسلامی) به ترتیب با ۷۲۵ میلیارد دلار، ۱۱۶ میلیارد دلار و ۳۱ میلیارد دلار بیشترین دارایی‌های منطبق بر شریعت را تشکیل می‌دهند. از این‌رو، این بازار موقعیتی فعال و پرنرژی در سطح جهانی دارد و پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد تا سال ۲۰۱۲ هر سال شاهد ۲۰ درصد رشد باشد که این مقدار حداقل دو برابر سریع‌تر از بانکداری رایج در سطوح کلان است.

جدول ۱: وضعیت مناطق مختلف از نظر تعداد بانک‌های اسلامی و دارایی‌ها

منطقه جغرافیایی	تعداد بانکهای اسلامی	کل دارایی‌ها (میلیون دلار)		دارایی‌های منطبق بر شریعت (میلیون دلار)		سهم بانکداری اسلامی در هر منطقه
		۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۰	
خاورمیانه	۸۱	۲۶۲۱۶۴۲	۵۹۶۱۳۳	۷۲۴۲۲۴۱	۵۹۶۱۳۳	۲۸
اروپا و اروپای شرقی	۱۰	۱۱۷۸۴۶۹۸۱	۲۹۹۳۱	۳۱۱۵۳	۲۹۹۳۱	۰/۰۳
افریقا	۱۸	۲۱۱۵۱۷۶	۱۵۰۴۹	۱۵۹۳۰	۱۵۰۴۹	۰/۸
کشورهای آسیای شرقی (شامل: چین، ژاپن و کره)	۳۱	۶۷۷۷۵۶۷۰	۶۳۵۹۶	۱۱۶۰۳۷	۶۳۵۹۶	۰/۲
سایر	۱	۶۴۸۳۷۶۱	۱۵۰	۵۷۴	۱۵۰	۰/۰۱
مجموع	۱۴۱	۱۹۶۸۴۳۲۳۰	۷۰۴۸۵۹	۸۸۷۹۳۵	۷۰۴۸۵۹	۰/۵

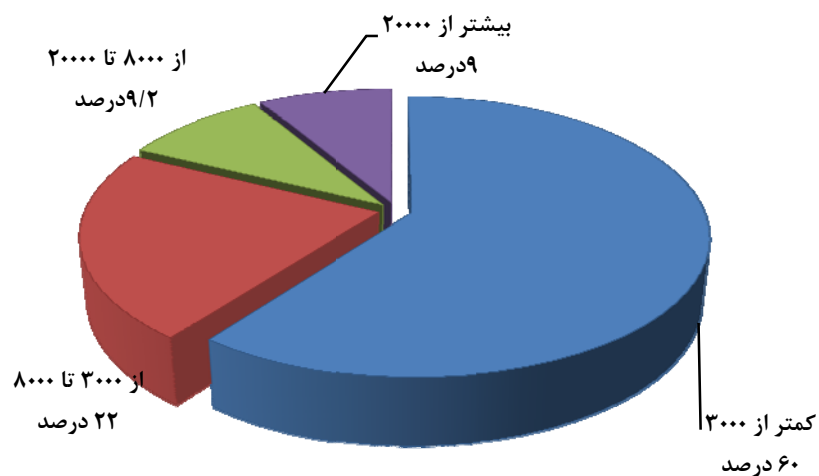

نمودار ۱: تعداد بانک‌های اسلامی جهان به تفکیک مناطق مختلف جغرافیایی در سال ۲۰۱۱

همان‌طور که نمودارهای ۱ و ۲ نشان می‌دهد، بیشترین تعداد بانک‌های اسلامی جهان در سال ۲۰۱۱ متعلق به خاورمیانه و پس از آن به ترتیب متعلق به کشورهای آسیای شرقی (از جمله مالزی، چین، ژاپن و کره و غیره) و آفریقا می‌باشد. از سوی دیگر، بررسی تعداد بانک‌های اسلامی بر اساس دارایی‌های آنها نیز نشان می‌دهد که ۶۰ درصد از بانک‌های اسلامی در جهان در رده کمتر از ۳۰۰۰ میلیون دلار، حدود ۳۰ درصد بین ۳۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰ میلیون دلار و تنها ۹ درصد از بانک‌های اسلامی دارایی‌هایی بیش از ۲۰۰۰۰ میلیون دلار دارند.

نمودار ۲: تعداد بانک‌های اسلامی جهان بر اساس مقدار دارایی‌ها در سال ۲۰۱۱
(میلیون دلار)

اما از نظر ارزش دارایی‌ها، حجم بالایی از دارایی‌های بانک‌های اسلامی جهان در سال ۲۰۱۱، در محدوده دارایی‌های بیشتر از ۲۰۰۰۰ میلیون دلار قرار دارند و تنها ۷ درصد از دارایی‌های بانک‌های اسلامی کمتر از ۳۰۰۰ میلیون دلار بوده و این نشان‌دهنده وسعت فعالیت و اندازه بانک‌های اسلامی در جهان است. علاوه بر این، همان‌طور که در جدول ۲، ملاحظه می‌گردد تمرکز بانک‌های بزرگ اسلامی بیشتر در خاورمیانه و سپس در شرق دور و اروپا قرار گرفته‌است.

جدول ۲: توزیع دارایی‌های بانک‌های اسلامی جهان به تفکیک مناطق مختلف جغرافیایی در سال ۲۰۱۱
(واحد: میلیون دلار)

منطقه جغرافیایی	کمتر از ۳۰۰۰	از ۳۰۰۰ تا ۸۰۰۰	از ۸۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰	بیشتر از ۲۰۰۰۰	کل
خاورمیانه	۳۰۷۱۰	۹۴۹۶۴	۱۳۰۴۱۵	۴۶۸۱۵۱	۷۲۴۲۴۰
اروپا و اروپای شرقی	۱۹۱۸	۲۰۱۵۷	۹۰۷۸	۰	۳۱۱۵۳
افریقا	۱۰۱۰۱	۵۸۲۹	۰	۰	۱۵۹۳۰
کشورهای آسیای شرقی (شامل: چین، ژاپن و کره)	۱۶۹۲۴	۴۲۸۶۰	۳۲۹۵۷	۲۳۲۹۶	۱۱۶۰۳۷
آمریکایمرکز و جنوبی	۵۷۴	۰	۰	۰	۵۷۴
مجموع	۶۰۲۲۷	۱۶۳۸۱۰	۱۷۲۴۵۰	۴۹۱۴۴۷	۸۱۷۹۳۴

در ادامه وضعیت بانک‌های اسلامی به تفکیک مناطق مختلف جغرافیایی در جدول ۳ نشان داده شده‌است

جدول ۳: وضعیت بانک‌های اسلامی در مناطق مختلف از نظر سرمایه، سپرده، تسهیلات اعطایی و سود خالص

(سال ۲۰۱۱)

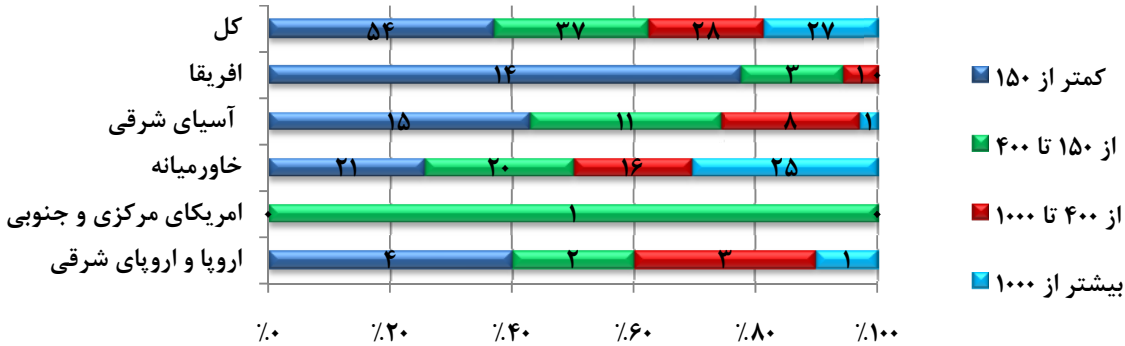
(واحد: میلیون دلار)

منطقه جغرافیایی	سرمایه	سود خالص	سپرده	تسهیلات
خاورمیانه	۹۵۸۷۶	۹۰۰۱	۵۴۰۷۸۴	۴۵۷۵۵۱
اروپا و اروپای شرقی	۴۳۳۲	۴۲۲	۲۴۰۶۰	۲۵۸۸۸
افریقا	۱۹۴۷	۳۰۲	۱۱۳۱۷	۳۷۶۵
کشورهای آسیای شرقی (شامل: چین، ژاپن و کره)	۹۲۰۱	۷۱۲	۱۰۳۵۴۲	۷۳۳۶۹
آمریکایمرکز و جنوبی	۳۶۸	۶	۴۳	۷۷
مجموع	۱۱۱۷۲۵	۱۰۴۴۲	۶۷۹۷۴۷	۵۶۰۶۵۰

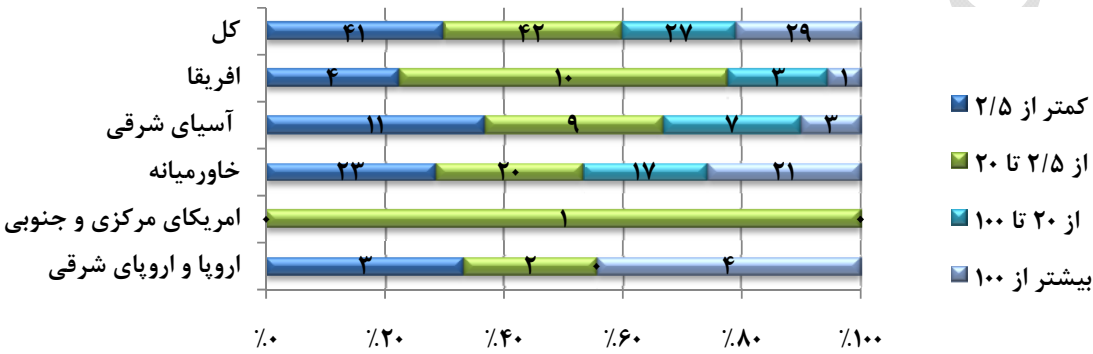

نمودار ۳: توزیع بانک‌های اسلامی جهان بر اساس مقدار سرمایه (حقوق صاحبان سهم)

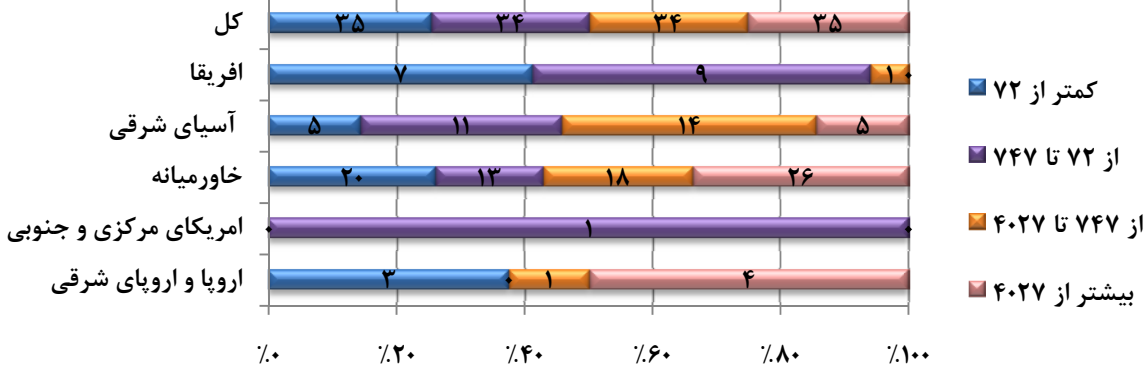
(ارقام طبقه‌بندی به میلیون دلار)

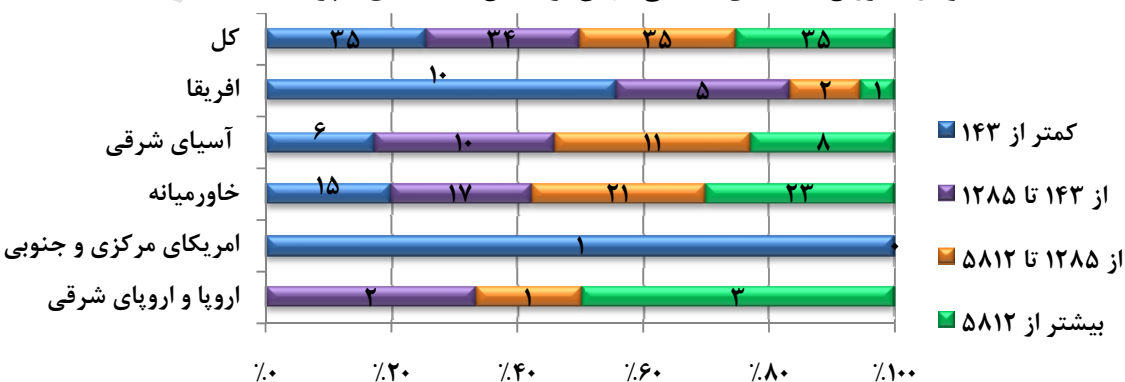
نمودار ۴: توزیع بانک‌های اسلامی جهان بر اساس طبقه‌بندی سود خالص

نمودار ۵: توزیع بانک‌های اسلامی جهان بر اساس طبقه‌بندی تسهیلات

نمودار ۶: توزیع بانک‌های اسلامی جهان بر اساس طبقه‌بندی سپرده

جدول ۴: مقایسه برخی نسبت‌های مالی بانک‌های اسلامی به تفکیک مناطق مختلف جغرافیایی (۲۰۱۱-۲۰۰۷)

واحد: درصد

اروپا و اروپای شرقی	افریقا	آسیای شرقی و مرکزی	خاورمیانه	نسبت‌های مالی	
				مناطق مختلف	
۳/۲	۹/۶	۴/۸	۳/۶	ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول به کل تسهیلات	نسبت‌های کیفیت دارایی
۳/۸	۹/۱	۵/۹	۵	مطالبات مشکوک‌الوصول به کل تسهیلات	
۷۲	۳۹/۴	۵۱/۷	۵۸/۳	نسبت خالص تسهیلات به دارایی‌ها	نسبت‌های نقدینگی
۹۲	۵۳/۲	۵۹	۷۸	نسبت خالص تسهیلات به سپرده‌ها	
۲۵	۳۳/۷	۳۵/۷	۲۵	نسبت دارایی‌های نقدشونده به سپرده‌ها	
۱۵	۲۹/۶	۸/۶	۱۴/۶	نسبت حقوق صاحبان سهام به دارایی‌ها	نسبت‌های سرمایه
۱۵/۰۳	۱۱/۸	۹/۲	۱۴/۹	نسبت وجوه سرمایه‌ای به کل دارایی‌ها	
۶/۱	۳/۴	۴/۲	۳	نسبت حاشیه سود	نسبت‌های سودآوری (عملیاتی)
۱۴	۱۱/۳	۱۰/۵	۱۰	نسبت بازده متوسط سرمایه	
۲	۱/۳	۱	۱/۵	نسبت بازده متوسط دارایی	
۵۳	۶۱	۵۱/۲	۵۳	نسبت هزینه به درآمد	

منبع: پایگاه اطلاع‌رسانی Bankscope